

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ŠOLSTVO IN ŠPORT

*Zveza Prijateljev
Mladine Slovenije*

 Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
Evropski socialni sklad

Otroški parlamenti

aktivendravljan.si

pravo informacije pomoč

»Operacijo delno financira
Evropska unija iz Evropskega
socialnega sklada ter Ministrstvo
za šolstvo in šport. Operacija se
izvaja v okviru Operativnega
programa razvoja človeških
virov za obdobje 2007-2013,
razvojne prioritete: »Razvoj
človeških virov in
vseživljenjskega učenja«,
prednostne usmeritve:
»Izboljšanje kakovosti in
učinkovitosti sistema
izobraževanja in usposabljanja«.

Kaj mora vsak učitelj vedeti o kritičnem razmišljanju?!

mag. Peter Cokan

LJUBLJANA

23. 09. 2011

“Če naj bi šole učinkovito poučevale kritično mišljenje, morajo učitelji imeti jasno predstavo o tem, kaj to je.”

(Lipman)

Kaj? Zakaj? Kako?

- >> Vaša pričakovanja glede delavnice?
- >> Zakaj biti kritičen mislec?
- >> Zakaj in kako poučevati v duhu kritičnega mišljenja?

“Ljudje me sprašujejo, zakaj bi verjeli temu, kar trdim. Saj ne smete preprosto verjeti, če razmišljate kritično, jim odgovarjam.”

(M. Shermer)

Cilji delavnice

- >> Usvojiti bolj jasno obravnavo kritičnega mišljenja.
- >> Razviti sisteme za učinkovitejše pomnjenje in uspešnejše učenje.
- >> Usvojiti konkretne veščine kritičnega mišljenja.
- >> Učenje konkretnih tehnik argumentacije, ki se lahko takoj uporabljajo v vsakdanjem življenju.
- >> Usvojitev orodij za poučevanja kritičnega mišljenja.

“ Izobražen je tisti človek, ki ve, kje bo našel tisto, česar ne ve.”

(Georg Simmel)

Teme delavnice

- >> Kaj je kritično mišljenje?
- >> Veščine kritičnega mišljenja
- >> Strategija za uspešnejše učenje in kritično razmišljanje
- >> Orodja za poučevanje v duhu kritičnega mišljenja
- >> Doseganje prepričljivosti

“ Do znanja težko, z znanjem lahko. ”

(Slovenski pregovor)

Definirajmo kritično mišljenje

- >> Kaj JE kritično mišljenje?
- >> Kaj NI kritično mišljenje?
- >> Značilnosti kritičnih mislecev

Kaj JE kritično mišljenje? (opredelitve ekspertov)

- >> *Kritično mišljenje je intelektualno urejen proces aktivne in vešče konceptualizacije, uporabe, analize, sinteze in/ali evalvacije informacij, pridobljenih ali oblikovanih na temelju opazovanja, izkušenj, premišljevanja, sklepanja ali komunikacije, ki predstavlja temelj prepričanjem in ravnanju (Scriven & Richard, 1987).*
- >> Kritično mišljenje je **refleksivno in racionalno mišljenje, usmerjeno v odločitev o tem, kaj storiti ali v kaj verjeti. (Ennis, 1987).**
- >> Kritično mišljenje je **vešče, odgovorno mišljenje, ki spodbuja dobro presojo, ker (1) temelji na kriterijih, (2) je samokorigirajoče in (3) občutljivo na kontekst. (Lipman, 1988).**

Kaj JE kritično mišljenje? (značilnosti)

Je racionalno mišljenje

- Posameznik na temelju logike presojanja sprejema predpostavke in zaključke. Takšen pristop lahko vključuje numerične in kalkulacijske metode. Vse emocije in subjektivnosti so maksimalno izolirane.

Temelji na kriterijih

- Kriteriji zagotavljajo jasnost, natančnost in logičnost. Npr. pri argumentih –sprejemljivost, relevantnost in zadostnost premis).

Je samouravnajoče mišljenje

- Kritični mislec zmore zavestno uravnavati lastno mišljenje.
- Najprej razmišlja o njem, ga kritično reflektira, (samorefleksija), nato na podlagi ugotovljenega spreminja in izboljšuje lastno mnenje (samokoriganje) .

Kaj JE kritično mišljenje? (bistvo)

- >> Kritično mišljenje je **način, kako mislimo.**
- >> Biti kritični mislec pomeni, da je **potrebno na stvari in dogodke pogledati z vseh zornih kotov, da se na slepo ne sprejema vseh spoznanj (tudi znanstvenih) ter, da se zna primerno ovrednotiti informacije.** Veljavno presoja se lahko doseže le s poglobljeno in natančno analizo, racionalnim in samorefleksivnim sklepanjem, ki je v polni meri oprto na kriterije.

Kaj NI kritično mišljenje?

- >> **Ni enako vesplošnemu nestrinjanju.**
- >> **Ni pikolovstvo.** Kritični mislec se ukvarja z vsebino in ne trivialnostmi in manj pomembnimi detajli.
- >> **Ni nasprotovanje čustvovanju.** Kritični mislec se zaveda svojih čustev, jih razume in zmore uravnavati tako, da miselne procese spodbujajo in ne omejujejo.
- >> **Ni negativno naravnana kritika oz. kritizerstvo, katerega vnaprejšnji cilj je odkriti zmoto ali zavrnil vse, brez razumnih razlogov.** Jedro kritične presoje je utemeljevanje trditev z razumnimi razlogi, vrednotenje po kriterijih in ob zavedanju osebnih zmot, iskanje prednosti in pomanjkljivosti argumentov za in proti

Kaj JE in kaj NI kritično mišljenje? (primera)

Primer:

- *On: Seks pred poroko poveča verjetnost uspešnega zakona.*
- *Ona: Seks tega ne more zagotoviti.*

Primer:

- *On: Čokolada le redi in nima nobene koristne lastnosti.*
- *Ona: S tvojo trditvijo se ne morem strinjati. Čokolada je lahko prijetna mala sladka razvada, če jo uživaš v zmernih količinah. Ima veliko koristnih lastnosti in sicer; (1) izboljšuje razpoloženje saj so v njej snovi endorfini, ki povzročajo občutek prijetnosti in zadovoljstva; (2) zmanjšuje občutek bolečine zaradi povečanega izločanja endorfinov; (3) čokolada vsebuje številne vitamine in minerale, ki jih organizem nujno potrebuje (železo, kalcij, magnezij).*

Značilnosti kritičnih mislecev

Veščine kritičnega mišljenja je moč poučevati in se jih seveda tudi naučiti. Če se ljudje učijo teh veščin in jih ustrezno uporabljajo, postanejo boljši misleci. **Za kritične mislece je značilno, da:**

- si nenehno zastavljajo vprašanja in problematizirajo snov.
- preverjajo pomene uporabljenih pojmov,
- se zavedajo, da za posamezni dogodek, pojav... obstajajo raznovrstne razlage, ki so bolj ali manj preverjene
- preiskujejo in ozaveščajo neizgovorjeno, tisto, kar se običajno avtomatično privzame oz. v kar se avtomatično verjame.
- razlikuje emocionalni vidik od razumskega vidika.
- preiskujejo ustreznost trditev in sklepov, jih vrednoti, presoja njihovo utemeljenost in se izogiba poenostavitvam.
- dopuščajo in upoštevajo različne interpretacije dogodkov in pojavov.
- se zavedajo, da v nekem trenutku za določen pojav ni končne, popolne razlage (znanje nikdar ni popolno, končno, absolutno).

Misliti kritično o ... (delanica)

PRIMER

Ali se strinjate s spodnjima trditvama? Za vsako odgovorite z DA ali NE.

- a. Moški imajo boljše razvito desno hemisfero možganov.***
- b. Ženske so v Sloveniji pametnejše od moških.***

1. Utemeljite, zakaj se strinjate oz. ne strinjate s posamezno trditvijo.
2. S kakšnimi razlogi (dokazi) podpirate svoje prepričanje?
3. Kako bi nekoga prepričali, da imate prav?

“Kdor lahko vidi tri dni naprej, bo bogat tri tisoč let.”

(Japonski pregovor)

Ovire kritičnega mišljenja

- >> Napačna prepričanja
- >> Referenčni okvir
- >> Egocentričnost in odpor do sprememb
- >> Samoprepričevanje in samozavajanje
- >> Kulturna pogojenost
- >> Zanašanje na avtoriteto
- >> Kategoriziranje

Napačna prepričanja

Verjamemo v kar smo prepričani!

Kar se Janezek nauči to Janezek zna! Kaj pa, če je Janezkovo znanje napačno?

V svoje prepričanje investiraš določeno energijo in zaupanje.

Tako kot velja za vse druge investicije pa tudi za prepričanja velja, da jih je težko opustiti. Še posebej zato, ker so naša prepričanja neka osnova za način kako živimo kot posamezniki.

Referenčni okvir

Zapomnimo si le tisto, kar si želimo!?

Ste že slišali za izraz "Prepričevali smo prepričane"?

Naš način iskanja informacij je pogosto **pristranski**. Veliko novih informacij predelujemo na podlagi tega kar že vemo, oz. na podlagi tega v kar že verjamemo.

Namesto da bi enako angažirano iskali informacije, ki potrjujejo in zavračajo naša predhodna prepričanja, iščemo bolj aktivno informacije, ki jih bodo potrdile. Ker zbiramo dokaze pristransko, pogosto najdemo zgolj to, kar smo iskali.

Ali se strinjate s spodnjo trditvijo? Odgovorite z DA ali NE.

Prepričanja se dopolnjujejo, izginjajo in se spreminjajo medtem, ko sprejemamo nove informacije?

1. Utemeljite, zakaj se strinjate oz. ne strinjate s trditvijo.
2. S kakšnimi razlogi (dokazi) podpirate svoje prepričanje?
3. Kako bi nekoga prepričali, da imate prav?

Egocentričnost in odpor do sprememb

Upiramo se spremembam. Zakaj?

V prvi vrsti zato, ker jih dojemamo kot grožnjo uperjeno proti nam, proti temu kdo in kaj smo mi.

Po drugi strani tudi zato, ker verjamemo v superiornost naše kulture, v stilu »naše je boljše – naše ideje, naše vrednote, naša rasa, naša kultura, naša religija.«

Po naravi smo »egocentrični«. Usmerjeni v branjenje in zagovarjanje nas samih, naših stališč, vrednot, tradicij in skupin s katerimi se identificiramo.

Kritično razmišljanje

Samoprepričevanje in samozavajanje

Resnica boli.

V nekaterih primerih verjamemo v stvari, v katere si želimo verjeti in za katere si želimo, da bi bile resnične, čeprav so nasprotne nečemu, v čemer smo dejansko prepričani!

Kulturna pogojenost

Ljudje smo socialna bitja. Združujemo se v skupine.

Naše zadovoljstvo in sreča določa tudi naš položaj v teh skupinah in položaj skupin katerim pripadamo. Smo dobro sprejeti? Smo pomembni za skupino? Kakšna je naša skupina v primerjavi z drugimi? Odgovori na ta vprašanja so vsekakor povezani z našo stopnjo zadovoljstva in sreče. Članstvo v skupinah vpliva na našo duševnost in prepričanja. V vseh skupinah so prisotna določena ravnanja in pravila. V naš sistem prepričanj pogosto vključujemo ideje in vrednote skupine.

Če želiš postati član skupine, kjer vsi nosijo rdeče nogavice jih boš moral nositi tudi ti, in jih tudi boš, da boš lahko član te skupine, čeprav bi osebno raje nosil bele nogavice!

Zanašanje na avtoriteto

Slepo zaupanje avtoriteti omejuje kritično mišljenje.

Avtoriteta = kvaliteta ali lastnost, ki je izključno **vezana na funkcijo**, ki jo oseba opravlja, **ali vlogo**, ki jo živi - učitelj, profesor, oče, politik, znanstvenik ...

Pomembno pa je, da **avtoritetam zaupamo, ko:**

- 1. je avtoriteta, ki podaja določeno mnenje dejansko strokovnjak na tem področju;*
- 2. se različne avtoritete v splošnem strinjajo z določenim mnenjem in*
- 3. lahko, vsaj teoretično, tudi sami potrdimo, da je mnenje upravičeno.*

Kategoriziranje

Kategoriziranje nam pomaga, da razvrščamo različne stvari, pojme, osebe itd. po njihovi podobnosti oz. skupnih značilnostih.

Kategoriziranje zanemara individualne razlike in nas usmerja v preveliko poenostavljanje. Zaradi nje pogosto vidimo stvari samo črne ali bele.

Problem teh opisov ni v tem, da so napačni, ampak da so zaradi svoje univerzalnosti neuporabni.

Barnumov učinek opisuje pripravljenost ljudi za sprejemanje posplošenih in stereotipnih opisov osebnosti. **Gre za posplošene opise in razlage ene osebnosti, ki veljajo za vse ljudi, ne ponujajo pa specifičnih informacij o posamezniku.** (Primer: Slep mož!)

“Človek je toliko vreden, kolikor naredi iz sebe.”

(Italijanski pregovor)

Veščine kritičnega mišljenja

- >> Zavedanje (oglaševanje, mediji, šola...)**
- >> Analiza (argument in kako je sestavljen)**
- >> Ocena (res govori/-m premišljeno?)**
- >> Tvorjenje (razmišljam kritično)**

Zavedanje (oglaševanje, mediji, šola...)

Zakaj se sploh ukvarjati s kritičnim mišljenjem? Zakaj biti kritičen mislec? Zakaj se dodatno izobraževati, da lahko kritično razmišljamo? Na ta vprašanja lahko odgovorimo povsem razumsko (ker nam omogoča kvalitetno, veljavno in zanesljivo sprejemanje, vrednotenje in podajanje informacij ter znanj) ali pa povsem praktično: *Ker obstajajo ljudje, organizacije, inštitucije, ki zaupajo v splošno pomanjkanje kritičnega mišljenja pri ljudeh in to s pridom izkoriščajo.* To se dogaja vsak dan in povsod po svetu. Tovrstno »izkoriščanje« je prisotno v medijih, (žal tudi) v znanosti, v politiki in seveda v kraljestvu ustvarjalnih metod prepričevanja: oglaševanju.

Mediji, znanost in oglaševalci (pogosto prepleteni med seboj) lahko posredno ali pa povsem neposredno oblikujejo naša prepričanja)!!!

PRIMER: Triletni otrok je videl na ulici povoženega psa!?

Zavedanje (oglaševanje, mediji, šola...)

Bodimo razumski!

V celotnem procesu od zbiranja virov, do predstavljanja rezultatov našega dela moramo biti osredotočeni na to, da bo naše delo:

- **OBJEKTIVNO**: razumsko in nepristransko.
- **VELJAVNO**: preučuje to kar naj bi preučevalo.
- **ZANESLJIVO**: ob različnih preverjanjih daje (skoraj) iste rezultate.

Analiza (argument in kako je sestavljen)

O kritičnem mišljenju avtorji pogosto razmišljajo skozi različne modele veščin kritičnega mišljenja, med katerimi so najpomembnejši: postavljanje (kritičnih) vprašanj, reševanja miselnih problemov, odločanje, jasno in natančno izražanje, analiza in presojanje argumentov.

Najbolj ključne veščine za kritično mišljenje so veščine argumentacije.

ARGUMENT = TRDITEV PODPRTA Z RAZLOGI TER DOKAZI

V argumentu razlogi utemeljujejo (podpirajo, upravičujejo, dokazujejo, demonstrirajo) sklep, ta podpora pa racionalno osebo prepričuje v sprejetje sklepa (Kompore & Rupnik Vec, 2006).

Analiza (argument in kako je sestavljen)

ARGUMENT je sestavljen iz naslednjih elementov: **premis**, **sklepov** in **odnosa med premisami in sklepi**, večina argumentov pa še iz implicitnih premis (predpostavk, domnev), kvalifikatorjev, nasprotnih argumentov (Kompore & Rupnik Vec, 2006).

PREMISE so razlogi, ki podpirajo sklep. Predstavljajo tisti del argumenta, ki navaja, **ZAKAJ** je neki sklep resničen oz. zakaj naj bi vanj verjeli. **Vsebinska oz. resničnost premis je eden temeljnih elementov presoje kakovosti argumenta.**

SKLEP je trditev, ki posreduje, **KAJ** naj verjamemo oz. sprejmemo kot **resnično ali vsaj upravičeno**. Je mnenje, stališče, perspektiva, ki je podprta s premisami oz. izpeljana iz premis. Nanaša se na prepričanje, ki naj bi ga v proces prepričevanja sogovornik (bralec, gledalec...) spremenil.

Analiza (argument in kako je sestavljen)

Rudinow (1994) predlaga, da si ob prvem branju določenega teksta podčrtamo **jezikovne ključ**e, ki nakazujejo sklepe, saj tako razmejimo strukturo argumenta.

Premise nakazujejo:

- Ker...
- Kajti...
- Razlogi za...
- Glede na to, da...
- Kot kaže...
- Če...
- Ob predpostavki, da...

Sklepe pa nakazujejo:

torej...
zato...
iz tega sklepamo...
iz tega sledi...
iz tega izhaja...
...je utemeljeno z...
zaradi...

Analiza (argument in kako je sestavljen)

Kakšen je argument in kakšni oz. kaj so sklepi lahko razberemo iz teksta s vprašanji, kot so npr.: Katere razloge, podatke ali dokaze avtor navaja v podporo sklepu? Kaj (če sploh) avtor zagovarja? Katere ugotovitve poizkuša podati? V kaj me poizkuša prepričati?

"Največjo logično moč imajo argumenti, v katerih sklep z gotovostjo (logično nujno) sledi iz resničnih premis oziroma ni mogoče, da bi bile vse premise resnične, sklep pa neresničen.

(po Uršič&Markič (2003) Osnove logike, str. 31).

Primer: *Kriv sem, če sem izvršil umor. Ob času umora, ki se je zgodil v Ljubljani sem bil v Mariboru. Če sem bil ob tem času v MB-ju, nisem mogel fizično zagrešiti umora. (Torej) Nisem kriv.*

Kritično razmišljanje

Ocena (res govori/-m premišljeno?)

- >> Kako **kakovost argumenta kritično oceniti?**
- >> **Kako se izogniti ocenjevanju, ki temelji izključno na nekem zdravorazumskem nivoju** (čeprav le-ta ni nujno vedno neprimeren) ali pa na psihološki prepričljivosti govorca (njegov videz, privlačnost, retorične spretnosti...)?
- >> Kritičen mislec pri presoji, ali je argument dober, ugotavlja, ali so **razlogi**, s katerimi ga nekdo prepričuje v sprejetje sklepa, sprejemljivi (**resnični**) ter ali so razlogi **relevantni** in **zadostni** za sprejetje sklepa.

Ocena (res govori/-m premišljeno?)

Primer:

Kaj mora določati prisega, da omogoča le enoznačno podajanje resnice?
(Prisega na sodišču. Govoriti resnico...)

Ocena (res govori/-m premišljeno?)

Pri oceni argumentov se opiramo na štiri kriterije:

- 1. Relevantnost premis za sklep** (ali so razlogi, ki podpirajo sklep, pomembni za sprejetje sklepa). Ključni vprašanja sta:
 - Ali premise podpirajo sklep? Ali sklep sledi iz premis?
 - Ali je sklep resničen ali vsaj zelo verjeten, če so vse premise sprejemljive?
- 2. Sprejemljivost premis** (ali so razlogi, ki podpirajo sklep, sprejemljivi oz. resnični). Kritična vprašanja, ki nam pomagajo pri določanju sprejemljivosti premis so:
 - Ali obstaja nesoglasje glede sprejemljivosti katere od premis?
 - Ali so premise kakor koli problematične – sporne ali dvomljive?
 - Ali obstajajo pomembni razlogi proti sprejetju premise?

Ocena (res govori/-m premišljeno?)

- 3. Zadostnost premis** (so razlogi, ki podpirajo sklep, zadostni za sprejetje sklepa). Kritična vprašanja, ki usmerjajo presojo zadostnosti premis, so:
- Ali je sklep utemeljen na zadostnem številu razlogov ali potrebujemo dodatne razloge za podporo sklepu?
 - Ali v argumentu manjka kakšen pomemben razlog, ki bi vplival na sprejetje ali zavrnitev sklepa? Ali argument upošteva vse znane in relevantne podatke, ki zadevajo dani sklep?
- 4. Učinkovitost zavračanja protirazlogov** (ali argument vsebuje premise, ki predvidevajo in učinkovito zavračajo možne protirazloge).
- Katere so šibkosti argumenta, ki ga zagovarjamo?
 - Ali lahko ubranimo argument pred nasprotnimi argumenti in kako?
 - Ali smo v podporo sklepu vključili tudi premise, ki predvidevajo in učinkovito zavračajo možne protirazloge?

Ocena (res govori/-m premišljeno?)

VRSTE RAZLOGOV S KATERIMI PODPIRAMO TRDITVE

1. Zdrav razum

- Pogosta oblika v argumentaciji, ki poleg tega vsebuje še javno mnenje, splošno sprejete vrednote ali pa ustaljeni in/ali večinski način ravnanja.

2. Anekdote

- Anekdote, osebne izkušnje in opažanja so v našem spominu zelo živi, lahko rečemo tudi, da so zaradi tega precej lahko dostopni in pogosti v argumentaciji. Smiselno si je postaviti naslednji vprašanji:
 - Ali je primer, s katerim oseba podpira sklep, tipičen, pogost?
 - Ali obstaja kak močan protiprimer, ki nasprotuje sklepu?

Ocena (res govori/-m premišljeno?)

3. Mnenja znanstvenikov ali drugih avtoritet

- To vrsto oz. obliko razlogov predstavljajo sklicevanja na ugotovitve znanstvenikov ali drugih avtoritet. V pomoč pri vrednotenju menja avtoritete naj služijo naslednja vprašanja:
 - Je avtoriteta strokovnjak za področje, o katerem teče razprava?
 - Se je mnenje avtoritete v preteklosti izkazalo kot upravičeno?
 - Na kakšne raziskovalne podatke se opira avtoriteta?
 - Kakšne metode je pri pridobivanju informacij o pojavu uporabila?

4. Logično dokazovanje in argumenti po analogiji (podobnosti)

- Pri uporabi logičnega dokazovanja skušamo prepričati z logično veljavnostjo ali močjo argumenta.

Ocena (res govori/-m premišljeno?)

5. Spoznanja, pridobljena z znanstvenimi metodami

- Daleč najbolj ustrezno, ker je za znanstvene metode značilna sistematičnost, nadzorovanost, objektivnost, utemeljenost in preverljivost. Vseeno pa velja opozorilo: NISO VSA DOGNANJA ZNANOSTI RESNIČNO SISTEMATIČNA, NADZOROVANA, OBJEKTIVNA, UTEMELJENA IN PREVERLJIVA. Pozorni moramo biti predvsem na naslednje možne napake, do katerih prihaja pri znanstvenem raziskovanju:
 - Znanstvene raziskave se razlikujejo po kakovosti, rezultati nekaterih raziskav so zato bolj verodostojni od rezultatov drugih. Objava raziskave v pomembni strokovni literaturi je eno od zagotovil za kakovost raziskave.

Ocena (res govori/-m premišljeno?)

- Rezultati raziskav si pogosto nasprotujejo. Pomembno je torej, da preverimo ali rezultate neke raziskave potrjujejo tudi druge.
- Znanstveniki morajo dobljene rezultate vedno interpretirati (razložiti), pri tem pa od znanstvenika do znanstvenika vedno prihaja do večjih ali manjših razhajanj.
- Znanost ne more biti popolnoma objektivna, ker je še vedno izdelek človeka, ki ima določena pričakovanja, prepričanja, vrednote itd.
- Znanstvene raziskave se z razvojem tehnologij in znanosti same pogosto spreminjajo – pomembno je, da se osredotočamo na podatke pridobljene z novejšimi raziskavami določenega področja.

Ocena (res govori/-m premišljeno?)

Pri vrednotenju znanstvenih spoznanj je smiselno misliti tudi na naslednje:

- Kdo so bili udeleženci v raziskavi? Kako velik je bil vzorec (udeleženci v raziskavi)? Je bil vzorec reprezentativen (predstavlja značilnosti populacije, ki jo preučujemo – starost, spol, socialno ekonomski status, izobrazba...)?
- Je raziskava nova? Je bila kdaj ponovljena? Kakšni so bili rezultati ponovitev – se razlikujejo ali ne?
- Je avtor raziskave strokovnjak na preučevanem področju? Kakšna je njegova motivacija (denar, prispevek znanosti).

Ocena (res govori/-m premišljeno?)

PRIMER

Kritično ocenite naslednji argument obdolženega!

Primer: *Kriv sem, če sem izvršil umor. Ob času umora, ki se je zgodil na občini sem bil v kinu. Če sem bil ob tem času v kinu, nisem mogel zagrešiti umora. (Torej) Nisem kriv.*

Ocena (res govori/-m premišljeno?)

PRIMER

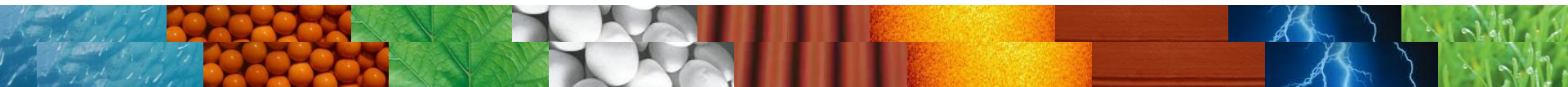
V skladu s kriteriji ocene argumentov tvorite trditev s katero želite prepričati mlade o koristnosti mladinskega dela!

Relevantnost premis za sklep

Sprejemljivost premis

Zadostnost premis

Učinkovitost zavračanja protirazlogov

Tvorjenje (razmišljam kritično)

Kot povsod drugje so tudi pri argumentiranju in kritičnem mišljenju zmote pogoste. Imenovali jih bomo argumentacijske zmote (lat. Fallacio, angl. Fallacy). Naša prva naloga je, da le-te prepoznamo potem pa se jim poizkušamo na široko izogniti, ker vodijo do neveljavnih in pristranskih sklepov ali posplošitev. Izognemo se jim lahko s pomočjo slednjih metod:

1. Metoda kritičnih vprašanj

- Kritična vprašanja temeljijo na predpostavki, da kritična vprašanja strukturirajo kritično mišljenje (usmerjajo kritično presojo in vodijo k razumsko utemeljenim presojam, odločitvam in stališčem).

2. Metoda zapisovanja argumenta v standardni obliki

- Pri tej metodi najprej izpišemo in oštevilčimo vse eksplicitne in implicitne premise, na koncu pa zapišemo sklep. Na ta način postanejo morebitne napake v argumentu takoj bolj očitne.

Tvorjenje (razmišljam kritično)

3. Metoda protiprimera

- Zmote lahko izpostavimo tudi s to metodo. Gre za to, da navedemo primer, ki to trditev spodbija. Namen protiprimera je ta, da dokaže, da trditev ni nujno ali vedno resnična.

4. Metoda absurdnega primera

- To metodo pa uporabimo, ko želimo izpostaviti zmotno logiko argumentiranja. Pri tej metodi sestavimo nov argument, ki ima enako strukturo, vendar drugačno vsebino od osnovnega argumenta. Nov argument sestavimo tako, da vodi do očitno napačnih ali celo absurdnih zaključkov.

“ V življenju si poiščite tako velik cilj, da boste morali zapreči vse svoje sile.” ”

(David O. McKay)

Strategija za uspešnejše učenje in kritično razmišljanje

- >> Strategija TROP
- >> Poučevanje kritičnega mišljenja
- >> Strategija za učenje argumentacije
- >> Strategija za učenje reševanja problemov in odločanja

Strategija TROP

Strategijo so razvili Smith, Knudsvig in Walter (1998). Tako imenovana strategija [**TCDR** (topic, class, description, relevance)] oz. v prevodu **TROP** (tema, razred, opis, pomembnost).

Strategijo **TROP** (**tema, razred, opis in pomembnost**) je najprimerneje uporabljati v situacijah, ko potrebujemo temeljno razumevanje določene snovi, saj **omogoča misliti in se o posamezni informaciji učiti na bolj logičen način.**

Skozi to strategijo je **potrebno odgovoriti na štiri ključna vprašanja o tem, kaj se učimo oz. preučujemo**, tako da bomo to znanje sposobni povezati tudi z drugimi informacijami.

Strategija TROP

1. Katera je **tema**, ki je ključna in jo moram razumeti?

- Poglavlja iz učbenika kot celote?
- Strani, ki jo ravnokar berem?
- Predavanja kot celote?
- Problematike, o kateri se pogovarjamo?
- Dela v okviru te problematike, s katerim se ravnokar ukvarjam?

2. Kateri je celotni **razred**, v katerega sodi ta tema?

- Katera je celota, v katero sodi ta tema?
- Kateri je "glavni naslov", v okvir katerega bi ta tema lahko sodila?

3. Kateri je **opis** teme?

- Katere so njene lastnosti?
- Kako zgleda?
- Kako bi jo opisal, da bi jo nekdo drug lahko prepoznal kot primer te teme?

4. Kakšna je **pomembnost** te teme?

- Kakšna je njena pomembnost-tebi, ostalim ljudem, drugim temam, ki jih obravnavamo?
- Kakšno vlogo igra v razumevanju ali razlaganju nečesa drugega?
- Zakaj se uporablja?
- Kako vpliva na nekaj drugega?

Strategija TROP

PRIMERA UPORABE STRATEGIJE TROP

- *Magna carta libertatum*
- *Brom*

Poučevanje kritičnega mišljenja

Učitelj, ki v svojem poučevanju sledi kritičnemu mišljenju mora v razredu ustvarjati situacije, v katerih učence usmerja v raziskovanje lastnega in tujega mišljenja skozi serijo vprašanj na naslednjih horizontih:

- **Jasnost** (npr. Ali lahko to poveš še na drug način? Kaj bi bil primer tega?).
- **Natančnost** (npr. Katere podrobnosti je smiselno izpostaviti? Kaj natanko misliš s tem?).
- **Točnost** (npr. Ali je to dejansko resnično? Kako bi lahko preveril resničnost trditve? Navedi dokaz za to!).
- **Logika** (npr. Ali so ti elementi medsebojno povezani? Ali (x) resnično sledi iz (y)?

Poučevanje kritičnega mišljenja

- **Relevantnost** (npr. Kako je to dejstvo povezano s temo? Kako se to vprašanje navezuje na temo, ki jo obravnavamo?).
- **Globina** (npr. Kako v odgovoru upoštevaš kompleksnost problema? Ali so dejansko upoštevani vsi dejavniki, ki vplivajo na situacijo?).
- **Širina** (npr. ali obstajajo še druga možna videnja te situacije? Kako bi na to vprašanje odgovoril s perspektive (x)?).
- **Pomembnost** (npr. Katero teh vprašanj (dejavnikov) je najpomembnejše? Kakšen je pomen tega dejstva v tej situaciji?).
- **Poštenost** (npr. Ali je glede na obstoječe dokaze moje razmišljanje upravičeno? So moje predpostavke upravičene? Ali ravnam pošteno, glede na implikacije?).

Poučevanje kritičnega mišljenja

Obenem pa učitelj, ki deluje v tem teoretskem okviru, **učence čim pogosteje usmerja v analizo intelektualne dejavnosti in produkta** tudi z vidika temeljnih strukturnih elementov mišljenja: ***namena***, s katerim pisec oz. govorec razvija neko idejo, ***vprašanj(a)***, na katera v tem procesu odgovarja, ***predpostavk***, iz katerih izhaja, ***sklepov***, ki jih iz njih izvaja, ***konceptov***, ki jih v besedilu uporablja, ***perspektive***, ki jo zavzame ter ***implikacij***, ki jih ima njegov prispevek v neposredni situaciji ali v širšem družbenem kontekstu. (Glej Rupnik Vec in Kompare, 2006, str. 113 – 114.)

Kako učence spodbujati k spraševanju?

»**Postavite čim več vprašanj o (x).** Naj bodo takšna, da bodo spodbujala kakovostno mišljenje. Lahko si pomagajte s preglednico kakovostnih vprašanj: *Katere so prednosti in pomanjkljivosti ...? Kakšna je razlika med ... in ...? Razloži zakaj ... (kako).... Kaj bi se zgodilo, če bi ...? Kakšna je narava ...? Kaj pomeni...? Zakaj je pomembno ...? Kako bi lahko še drugače razumeli, pojasnili ...? Kaj dokazuje ...? Kaj so nasprotni dokazi za ...? Kaj sklepaš iz ...?*

Postavite hipotetična vprašanja

»O tej vsebini oblikujte vprašanja tipa 'Kaj če bi ...?''«

VPRAŠANJA O (X) IZ RAZLIČNIH VLOG/PERSPEKTIV:

»Vživi se v (y) in se vprašaj o (x).«

Orodja za poučevanje v duhu kritičnega mišljenja

POSTAVITE HIPOTETIČNA VPRAŠANJA

»O tej vsebini oblikujte vprašanja tipa 'Kaj če bi ...?''«

VPRAŠANJA O (X) IZ RAZLIČNIH VLOG/PERSPEKTIV:

»Vživi se v (y) in se vprašaj o (x).«

Učenci v kritično razmišljujočih razredih

Kaj torej počnejo učenci v kritično razmišljujočih razredih?

Učitelj, učencem daje priložnost da mislijo, jih spodbuja in jim omogoča da:

1. Sprašujejo in raziskujejo

- a. Učenci pogosto sprašujejo (v različnih fazah učnega procesa).
- b. Učenci presojujejo kakovost lastnih in tujih vprašanj.
- c. Učenci samostojno iščejo odgovore na ta vprašanja (odkrivajo in raziskujejo).

2. So pozorni na natančno in jasno rabo jezika

- a. Učenci *opredeljujejo* pojme.
- b. Učenci *preverjajo razumevanje* slišane ali prebranega.

Učenci v kritično razmišljujočih razredih

3. Presojajo in vrednotijo na temelju jasnih in relevantnih kriterijev.

- a. Učenci samostojno opredeljujejo kriterije presoje v dani situaciji.
- b. Učenci presojajo jasnost in relevantnost kriterijev v dani situaciji.
- c. Učenci presojajo raznovrstne ideje, pojave, dogodke in situacije na temelju jasnih in relevantnih kriterijev.

4. Sklepajo in interpretirajo

- a. Učenci razlikujejo dejstva od interpretacij.
- b. Učenci interpretirajo pojave (jih osmišljajo, jim pripisujejo pomene).
- c. Učenci raziskujejo različne možne interpretacije dogodkov, idej, pojavov oz. v odnosu do objekta premišljevanja zavzemajo različne perspektive.

Učenci v kritično razmišljujočih razredih

5. Argumentirajo

- a. Učenci analizirajo in vrednotijo argumente, lastne in tuje.
- b. Učenci oblikujejo argumente.

6. Rešujejo probleme in se odločajo

- a. Učenci rešujejo odprte probleme.
- b. Učenci uporabljajo različne strategije reševanja problemov.
- c. Učenci se odločajo.
- d. Učenci uporabljajo raznovrstne tehnike odločanja.

Strategija za učenje argumentacije

Učenje argumentacije obsega:

- **učenje identifikacije argumentov,**
- **analize argumentov,**
- **vrednotenja argumentov in**
- **oblikovanja argumentov.**

V prvem koraku se je potrebno naučiti argument prepoznati oz. se uči razlikovati besedilo, ki je argument, od besedila, ki to ni.

V naslednjih korakih se uči argumente analizirati (določiti premise in sklepe) in jih vrednotiti (ugotoviti, ali so razlogi, ki podpirajo sklep sprejemljivi, relevantni in zadostni).

Strategija za učenje argumentacije

Učenje analize in vrednotenja argumentov je najbolj smiselno v avtentičnem kontekstu, torej na avtentičnih besedilih (strokovna ali znanstvena besedila, poljudni članki, intervjuji, posnetki razprav, oglasna sporočila itd.).

Pomembno je, da je navajanje na branje avtentičnih besedil postopno.

Model postopnega navajanja na kritično branje avtentičnih besedil obsega:

1. korak: **vzpostavljanje distance do trditev** v besedilu prek identifikacije temeljnih sporočil (trditev, sklepov) in ocene kakovosti dokazov,
2. korak: **sistematično učenje veščin analize in vrednotenja argumentov**.
(V Rupnik Vec in Kompare, 2006, str. 338 – 340.).

Strategija za učenje argumentacije

1. korak: *Vzpostavljanje distance do trditev prek ovrednotenja kakovosti dokazov*

V prvih stikih z avtentičnim strokovnim besedilom se je potrebno usmeriti v dve preprosti dejavnosti:

a) K razmisleku o tem, kaj besedilo sporoča oz. kaj avtor trdi?

- Kaj je temeljna ideja avtorja? O čem nas želi prepričati?

b) K identifikaciji in ovrednotenju vrste dokazov, ki jih v prid svoji trditvi (tezi, prepričanju) navaja.

- Na kaj se avtor sklicuje, ko zagovarja to trditev? Kakšne dokaze navaja avtor v prid svojim trditvam?

Strategija za učenje argumentacije

2. korak: Sistematično učenje veščin analize in vrednotenja argumentov

V drugem koraku se ob analizi avtentičnih strokovnih besedil sistematično učimo veščine analize in vrednotenja argumentov ter uvajamo terminologijo s tega področja.

Ob srečanju z besedilom, ki obravnava temo, povezano z neko vsebino učnega načrta, je potrebno, da se:

1. Identificirajo avtorjeve sklepe in razloge zanje (premise).
2. Identificirajo neizgovorjene (nenapisane) predpostavke avtorja.
3. Ovrednoti resničnost razlogov/predpostavk (implicitnih in eksplicitnih premis).
4. Ocenijo zanesljivost morebitnih avtoritet, na katere se avtor sklicuje.

Strategija za učenje argumentacije

5. Razmisli o dodatnih dokazih, ki podpirajo ali zmanjšujejo trdnost sklepa,
6. Oцени ustreznost uporabljenih primerjav,
7. Oblikuje lastne zaključke in razmislijo o namigih, ki zmanjšujejo vrednost besedila.
8. Ovrednotijo podprtost sklepa z razlogi.

Strategija za učenje argumentacije

Izgradnjo lastnega argumenta lahko usmerjajo naslednja vodila:

- 1. Kaj je vaš sklep?** V katero trditev (ali trditve) želite prepričati bralca (poslušalca)?
- 2. S kakšnimi razlogi boste podprli svoj sklep?**
- 3. Iz katerih predpostavk izhajate?** Ali so veljavne? Ali bi jih morali eksplicitno navesti?
- 4. Pod katerimi pogoji vaša trditev morda ni veljavna?** Ali bi bilo smiselno postaviti omejitve?
- 5. Kateri so nasprotni razlogi?** Zakaj naj bralec/poslušalec ne bi sprejel vaše trditve?
- 6. Ali obstajajo še drugi razlogi?** Ali so na temelju podanih razlogov mogoči še drugi sklepi? Kaj manjka? Drugi protirazlogi? Druge predpostavke?

Strategija za učenje reševanja problemov in odločanja

1. Reševanje miselnih problemov

1. Splošna strategija reševanja miselnih problemov (IDEAL - Bransford in sod., 1987) vključuje:

1. Identifikacija problema.
2. Definiranje problema, interpretiranje in predstavljanje problema.
3. Raziskovanje strategij reševanja problemov.
4. Uporaba specifičnih strategij reševanja problema.
5. Vrednotenje rešitev.

Strategija za učenje reševanja problemov in odločanja

2. Metoda razmišljujočih klobukov

O problemu se razmisli s perspektive:

1. **Belega klobuka** (dejstva, številke, podatki),
2. **Rdečega klobuka** (čustva, občutki, slutnje, intuicija),
3. **Črnega klobuka** (previdnost. Resnica, sodba, ustrežanje dejstvu),
4. **Rumenega klobuka** (prednosti, koristi, prihranki ...),
5. **Zelenega klobuka** (raziskovanje, predlogi, sugestije, nove ideje),
6. **Modrega klobuka** (razmišljanje o razmišljanju).

(De Bono, Naučite svojega otroka razmišljati, 2009)

Strategija za učenje reševanja problemov in odločanja

II. Odločanje

Določiti je potrebno kriterije, po katerih boste odločali, nato pa posamezne elemente (pojave, dogodke, osebe), med katerimi izbirate, ocenite po teh kriterijih.

Kriteriji / Izbire	Izbira 1	Izbira 2	Izbira 3
Kriterij 1			
Kriterij 2			
Kriterij 3			
Kriterij 4			

“Morajo me videti in slišati. Ne samo gledati in poslušati.”

Verbalno in neverbalno komuniciranje

- >> Doseganje prepričljivosti
- >> Deset načinov, da se priljubite publiki
- >> Pet nasvetov, da boste pri nastopanju še boljši
- >> Recept za dober govor

Doseganje prepričljivosti

Aristotel je poudarjal, da je govornikova prepričljivost odvisna od treh temeljnih prepričevalnih sredstev

LOGOSA - Govoriti je potrebno na osnovi dejstev, torej govoriti utemeljeno in svoja stališča dokazati - argumentirati.

ETOSA - Naklonjenost občinstvu in samozavest sta povezovalna elementa med nami in poslušalci. Če sami ne bomo trdno prepričani o tistem, o čemer govorimo, bomo tudi druge težko prepričali.

PATOSA - Zanimanje moramo znati vzpodbuditi. Patos se lahko kaže v jeziku - moč izbranih besed, prava mera humorja, stopnjevanje napetosti, privlačne zgodbe in anekdote in v načinu podajanja - "govorita" tudi telo in glas. Etos in patos sta tesno povezana.

Doseganje prepričljivosti

Prepričljivost nastopa je odvisna od STROKOVNE (logos), ODNOSNE (patos) in OSEBNE (etos) ravni. **Na strokovni ravni so pomembni argumenti in njihova razlaga, odnosna raven zahteva pravo mero čustvenosti, na osebnostni ravni pa izpostavimo svojo osebnost.**

Ljudje komuniciramo z vsem telesom zato poznamo dva načina komuniciranja besednega (**verbalnega**) in nebesednega (**neverbalnega**) med katerega uvrščamo geste (kretnje rok, prstov, dlani, nog, glave, ramen) in mimiko (izraz obraza, oči, ust), pa tudi splošno držo telesa, način hoje in podobno.

Pomembno se je zavedati, da se govorni nastop ne začne z besedami. **Že preden odprete usta spregovorite z izrazom vašega obraza, vašimi kretnjami, oblačilom...**

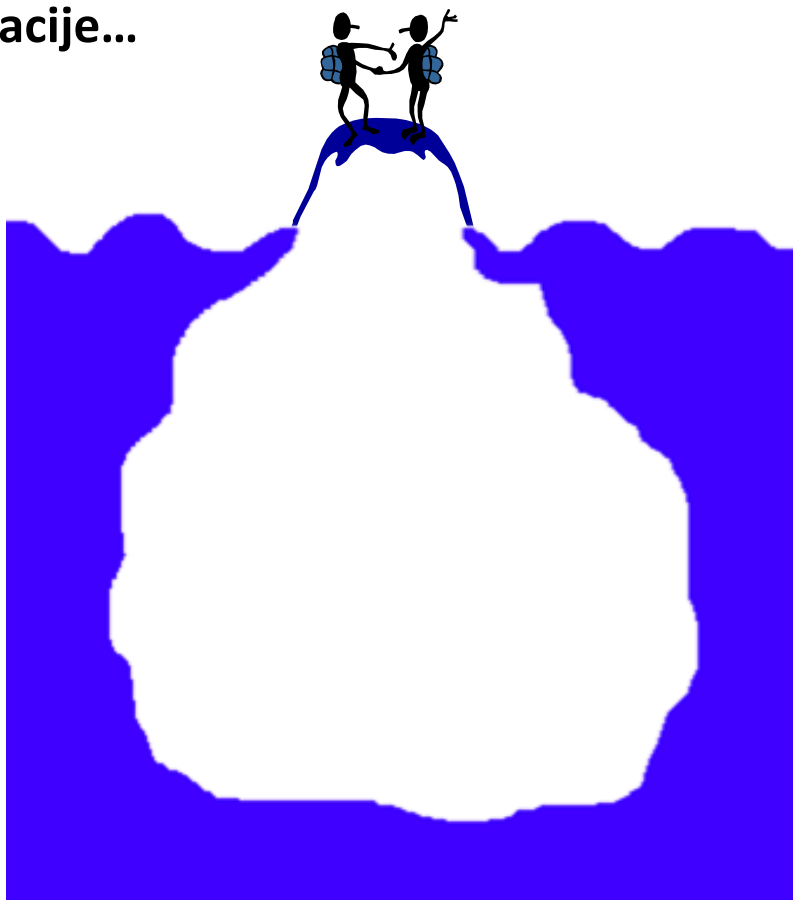
Doseganje prepričivosti

Ledena gora komunikacije...

7 % kaj povemo

38 % glas

55 % govorica telesa

ZAVEDNO

NEZAVEDNO

Deset načinov, da se priljubite publiki

Dobro je upoštevati sledeča priporočila:

1. Nastop naj nam bo v užitek.
2. Počutite se počaščeni, da lahko govorimo pred publiko in to tudi povejte.
3. Dotaknite se globokih čustev.
4. Publiki namenite iskrene pohvale brez sprenevedanja.
5. Nikoli ne bodite nejevoljni ali zadirčni.
6. Bodite skromni - bolje premalo kot preveč.
7. Uporabljajte “mi”, ne “vi”.
8. Ko govorite, upoštevajte interese publike.
9. Ne se opravičevati.
10. Kritiko sprejmite z veseljem, ne z jezo.

Pet nasvetov, da boste pri nastopanju še boljši

- 1. Govorite razločno.**
- 2. Hitrost govora naj bo primerna.**
- 3. Izogibajte se mašilom**
- 4. Ne govorite monotono in imejte pod nadzorom glasnost govora.**
- 5. Neverbalna komunikacija naj bo primerna**

Recept za dober govor

Šele, ko se boste prepričali, da vas tema zanima, bo tema zanimala tudi druge.

Pri izbiri teme odgovorite na vprašanje: **bi bili pripravljeni prepričljivo in iskreno zagovarjati svoja stališča, če bi kdo izmed poslušalcev odločno nasprotoval našim razlagam?** Če lahko odgovorite pritrdilno, ste si izbrali pravo temo.

Med govorom bodite energični, ne delujte kot “živi mrtvec”. Zavedajte se, da nameravate poslušalcem povedati nekaj pomembnega. To vašo namero naj razodeva cela vaša pojava. Govorite ljudem, ne govorite tako, da bodo imeli poslušalci občutek, da govorite nekomu tretjemu o nečem, čemur ne morejo slediti.

Recept za dober govor

Pri govornem nastopu si postavite jasne cilje, na katere je potrebno gledati, zato naj bodo realni.

1. **Cilje si zapišite.** Tako jih boste lažje dosegli.
2. **Cilji naj bodo jasni.** Določite rok, do katerega želite te cilje doseči.

Za učinkovito komuniciranje dajajte vtis, da ste navdušeni nad temo. Zamisli posredujte navdušeno. Nagovarjajte občinstvo. Predstavite glavne misli kratko in jedrnato. Pogosto povzemajte glavne misli in jih osvežujte brez ponavljanja. Poskusite v svoj govor globoko vplesti poslušalce.

Pomembna je učinkovita predstavitev vaših idej zato se najprej vprašajte kakšen je namen naše predstavitve? **Pri govoru bodite prepričljivi in z dokazi ali ponazorili podkrepite čim več svojih izjav.**

“ Uspešen je tisti, ki ima urejena vsa bistvena področja v življenju: družino, posel, prosti čas in hobi, prijatelje, čas za izobraževanje, skratka, ki živi življenje, kot mu ga narekujejo želje. ”

(Boris Vene)

Pregled obravnavanih tem

- >> Kaj je kritično mišljenje?
- >> Veščine kritičnega mišljenja
- >> Strategija za uspešnejše učenje in kritično razmišljanje
- >> Doseganje prepričljivosti

Kaj JE kritično mišljenje?

- >> Kritično mišljenje je **racionalno mišljenje, temelji na kriterijih** kateri zagotavljajo njegovo jasnost, natančnost in logičnost (npr. pri argumentih –sprejemljivost, relevantnost in zadostnost premis).
- >> Kritično mišljenje je **način, kako mislimo.**
- >> **Biti kritični mislec pomeni, da je potrebno na stvari in dogodke pogledati z vseh zornih kotov, da se na slepo ne sprejema vseh spoznanj (tudi znanstvenih) ter, da se zna primerno ovrednotiti informacije.** Veljavno presoja se lahko doseže le s poglobljeno in natančno analizo, racionalnim in samorefleksivnim sklepanjem, ki je v polni meri oprto na kriterije.

Kaj NI kritično mišljenje?

- >> **Kritičnega mišljenja ne moremo enačiti s kritizerstvom ti. negativno naravnano kritiko**, katere vnaprejšnji cilj je odkriti zmoto ali zavrniti vse, brez razumnih razlogov.
- >> Kritično mišljenje je diametralno nasprotje kritizerstvu. **Jedro kritične presoje je utemeljevanje trditev z razumnimi razlogi, vrednotenje po kriterijih in ob zavedanju osebnih zmot, iskanje prednosti in pomanjkljivosti argumentov za in proti**

Veščine kritičnega mišljenja

>> Avtorji o kritičnem mišljenju pogosto razmišljajo skozi različne modele veščin. Med **najpomembnejšimi veščinami** so:

- postavljanje (kritičnih) vprašanj,
- analiza in presojanje argumentov
- reševanja miselnih problemov,
- jasno in natančno izražanje.

>> Ključne so **veščine argumentacije, ki obsegajo:**

- zmožnost, da svoje trditve razumno utemeljimo, ter
- zmožnost, da presodimo kakovost argumentov, s katerimi nas v vsakdanjem življenju v kaj prepričujejo.

Veščine kritičnega mišljenja

>> ARGUMENT = TRDITEV + RAZLOGI ZA NJENO SPREJETJE

V argumentu razlogi utemeljujejo (podpirajo) sklep, ta podpora pa racionalno osebo *prepričuje v sprejetje sklepa*

>> Pri argumentiranju svoje trditve podpiramo z različnimi vrstami razlogov oz. premis (Bensley, 1998; Browne in Keeley, 2000)

- Splošno mnenje, vrednote, “zdrav razum”
- Posamični primeri, anekdote
- Osebne izkušnje ali opažanja
- Mnenje znanstvenih ali drugih avtoritet
- Logično dokazovanje
- Znanstvena spoznanja

Strategija za uspešnejše učenje in kritično razmišljanje

>> Ko potrebujemo temeljno razumevanje določene snovi je primerna strategija **TROP** (**t**ema, **r**azred, **o**pis in **p**omembnost), ker **omogoča misliti in se o posamezni informaciji učiti na bolj logičen način.**

Pomembna osnovna vprašanja so:

1. Katera je **tema**, ki je ključna in jo moram razumeti?
2. Kateri je celotni **razred**, v katerega sodi ta tema?
3. Kateri je **opis** teme?
4. Kakšna je **pomembnost** te teme?

Strategija za uspešnejše učenje in kritično razmišljanje

Učenje argumentacije obsega:

- učenje identifikacije argumentov,
- analize argumentov,
- vrednotenja argumentov in
- oblikovanja argumentov.

V prvem koraku se je potrebno naučiti argument prepoznati.

V naslednjih korakih se uči argumente analizira premise in sklepe ter se jih v nadaljevanju vrednoti. Ugotoviti je potrebno ali so razlogi, ki podpirajo sklep sprejemljivi, relevantni in zadostni.

Strategija za uspešnejše učenje in kritično razmišljanje

Na kritično branje se navajamo postopoma z branjem avtentičnih besedil in obsega:

- 1. korak: vzpostavljanje distance do trditev** v besedilu prek identifikacije temeljnih sporočil (trditev, sklepov) in ocene kakovosti dokazov,
- 2. korak: sistematično učenje veščin analize in vrednotenja argumentov.**

Izgradnjo lastnega argumenta lahko usmerjajo naslednja vodila:

1. Kaj je vaš sklep?
2. S kakšnimi razlogi boste podprli svoj sklep?
3. Iz katerih predpostavk izhajate?
4. Pod katerimi pogoji vaša trditev morda ni veljavna?
5. Kateri so nasprotni razlogi?
6. Ali obstajajo še drugi razlogi?

Strategija za uspešnejše učenje in kritično razmišljanje

Miselne probleme lahko rešujemo preko metod:

1. IDEAL - Bransford in sod.:

1. Identifikacija problema.
2. Definiranje problema, interpretiranje in predstavljanje problema.
3. Raziskovanje strategij reševanja problemov.
4. Uporaba specifičnih strategij reševanja problema.
5. Vrednotenje rešitev.

2. Metoda razmišljujočih klobukov

O problemu se razmisli s perspektive **belega, rdečega, črnega, rumenega, zelenega in modrega klobuka**.

Doseganje prepričljivosti

Prepričljivost nastopa je odvisna od STROKOVNE (logos), ODNOSNE (patos) in OSEBNE (etos) ravni. Na strokovni ravni so pomembni argumenti in njihova razlaga, odnosna raven zahteva pravo mero čustvenosti, na osebnostni ravni pa izpostavimo svojo osebnost.

Pri govoru bodite prepričljivi in z dokazi ali ponazorili podkrepite čim več svojih izjav.

Dajajte vtis, da ste navdušeni nad temo. Zamisli posredujte navdušeno. Nagovarjajte občinstvo. Predstavite glavne misli kratko in jedrnato.

Pogosto povzemajte glavne misli in jih osvežujte brez ponavljanja.

Poskusite v svoj govor globoko vplesti poslušalce.

Vprašanja, mnenja, predlogi?

Vprašanja za udeležence

- Kako ste se počutili na tej delavnici uri? (zainteresirano, dolgočasno, demoralizirano, kontrolirano...).
- Kaj je bilo v sklopu predavanja za vas najpomembnejše (spoznanje)? Zakaj prav to? (informacije, pomembne ideje, miselne veščine...).
- So bila vaša pričakovanja glede delavnice izpolnjena?

Zaključna misel

Nekdanji ameriški sekretar za izobraževanje Terrel Howard Bell je nekoč dejal:

"O izobraževanju si zapomnimo tri pomembne stvari. Prva je motivacija. Druga je motivacija. Tretja je motivacija."

Veliko motivacije, užitkov in uspeha pri predavanju kritičnega mišljenja vam želim!

HVALA ZA SODELOVANJE

Kontakti predavatelja

mag. Peter Cokan, mag. prav., dipl. inž. str.

UMi - Univerzum Minerva
Gospodsvetska cesta 84
SI - 2000 Maribor

UniverzumMinerva
Energija znanja

E: Peter.Cokan@umi.si

M: +386 (0)31 538 776

